

De Gouden Draad

Zomer 2026

Digitaal Periodiek
Tesselschade Arbeid Adelt
2026 Jaargang 4, nummer 1

Kasteel Radboud, Medemblik

In dit nummer:

- 02** Van de Redactie
- 04** Kasteel Radboud bewaart het ambacht
- 06** De Middeleeuwse kruidentuin
- 08** Middeleeuws borduren in Nijmegen
- 10** Kersentijd
- 11** Borduur mee aan Draden van ons Slavernijverleden
- 12** Tips om te lezen, te kijken of naar toe te gaan
- 13** Een Rotterdamse Friese merklap
- 13** Borduurtip
- 14** Zien en Doen

Redactioneel

Het was even stil rond de Gouden Draad. Maar we hervonden elkaar, hebben het goud flink gepoetst, de draad weer opgepakt en zo kwam er een digitaal magazine, glanzend en vol zomerinspiratie. Met een vernieuwde redactie, die er de schouders onder heeft gezet.

Het leuke is, dat we na ons verzoek om kopij veel wetenswaardigheden kregen toegestuurd. En uit die bijdragen blijkt ook dat de Middeleeuwen ons nog steeds kunnen inspireren. Dat is dan ook het thema van dit nummer.

Middeleeuwse wandtapijten, graventapijten met overgave geborduurd. We duiken in de kruidentuin en er valt weer veel te borduren. Je leest wat afdelingen en leden de afgelopen weken hebben ondernomen en bezoeken tentoonstellingen. Uiteraard komen ook activiteiten van en met onze Tesselschade-afdelingen aan bod.

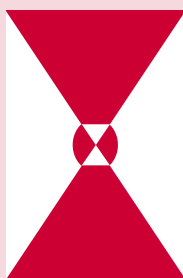
Heb je zelf iets meegemaakt of bezocht? Doet je afdeling iets bijzonders? Maak er een verhaal van, voeg foto's toe en deel het met ons via

goudendraad@tesselschade.nl.

Wat ons nog rest:

Wij wensen u een prachtige, gezellige, niet te warme en niet te verre (of wel) vakantie. We wensen u een veilige terugkomst en een goede start van het nieuwe seizoen, waarin we u vaak hopen te ontmoeten.

Christine, Quirine & Yvonne

Middeleeuws Handwerken

Kasteel Radboud bewaart het ambacht

Tekst en foto's: Marian Schumacher

Er zijn weinig West-Europese middeleeuwse wandtapijten bewaard gebleven. De bekendste en een van de oudste is het Tapijt van Bayeux (ca 1068), dat te zien is in de gelijknamige Franse plaats in Normandië. Kasteel Radboud Medemblik besloot hierin verandering te brengen en het textiele ambacht in ere te herstellen door het vervaardigen van een Graventapijt.

In 2020 begint het cultureel participatieproject: een groep vrijwilligers, die verbonden waren aan kasteel Radboud, wil een reeks van vijf wandkleden borduren op middeleeuwse wijze. Speciaal voor dit project zijn ze opgeleid in deze traditionele manier van borduren, gecoördineerd door Zwaantje van der Heide. Het borduren gaat met gebruik van historische borduurtechnieken en er is draad gebruikt, dat is gesponnen van lokale West Friese schapenwol.

In de middeleeuwen was het belangrijk, dat iedereen kon zien hoe lang jouw familie al aan de macht was en van wie jij afstamde. Dat gebeurde met een zogenaamde successiereeks. Het Graventapijt is de successiereeks van de Graven van Holland, tot aan Floris V, de bouwer van het kasteel.

Speciaal ontwerp

Het ontwerp is speciaal voor Kasteel Radboud gemaakt door historicus [Marius Bruijn](#), in de stijl, vorm en inhoud van rond 1300. De vijf tapijten tonen in totaal 17 graven en gravinnen van Gerulf tot Floris V. Verschillende onderdelen van het tapijt, zoals de figuren en de randversiering, worden los van elkaar gemaakt en vervolgens samengevoegd. Kasteel Radboud wil met het Graventapijt het ambacht van deze wandkleden in ere herstellen, zodat de traditie en werkwijze bewaard blijven voor toekomstige generaties.

Middeleeuws Handwerken

Het Graventapijt is inmiddels in volle glorie te bewonderen in het museum. Maar kasteel Radboud meende, dat het zonde zou zijn om alle kennis en ervaring weer verloren te laten gaan. Daarom is gekeken naar een nieuw handwerkproject. Vanuit de vrijwilligers van het kasteel kwam het verzoek voor middeleeuwse kleding, zodat gasten in stijl zijn te ontvangen. Er is onderzoek gedaan naar middeleeuwse patronen en stoffen om de kleding zo authentiek mogelijk te maken. Meerdere keren per jaar zijn de kleermakers aan het werk in de Ridderzaal.

Links: [Graventapijt in kasteel Radboud](#)
[Ontwerper Marius](#)
[Musée de la Tapisserie Bayeux](#)

De Middeleeuwse kruidentuin

Tekst: Yvonne Philippa

Nee, geen recept voor pastei van zwaan of anderszins een exotisch gerecht. Allerlei specerijen, die wij nu gedachteloos in het eten doen, waren 'peperduur' en dus alleen bereikbaar voor de rijken. Wie een klein stukje grond had, verbouwde eigen groenten én kruiden.

Kruiden als peterselie, majoraan, dragon, salie, misschien basilicum, wellicht munt, groeiden welig in tuinen (klein of groot, bij kloosters bijvoorbeeld). De verstedelijking was nog niet zo opgerukt en vanuit huis was de middeleeuwer snel in de natuur om andere kruiden te vinden en te plukken. Bijvoorbeeld vlier, brandnetel, paardenbloem, smeerwortel en kamille. De kruiden waren niet alleen smaakmakers en grondstof voor cosmetica, maar tegelijkertijd de huisapotheek, remedie tegen alledaagse klachten. Kruiden waren de middeleeuwse medicijnkast.

In de middeleeuwen waren het vooral vrouwen die kruidenkennis hadden. De vrouwen deden het huishouden en hielden het gezin gevoed en gezond. Ook zwangerschap en bevallingen waren een

strikt vrouwelijke aangelegenheid. Niet dat er een kruidenopleiding was en zelfs als die er was, dan had dat geen effect gehad. Het was vrouwen verboden om naar de universiteit te gaan en ook de gilden sloten vrouwen uit. Er was dus geen kruidenvrouwengilde. Vrouwen kregen hun kennis door observatie, mondelinge overlevering (moeder op dochter) en door praktische ervaring.

Ver voor de middeleeuwen had de kerk bepaald dat het verzorgen van zieken een daad van barmhartigheid was. Kloosters en abdijen legden daarom kruidentuinen aan met geneeskrachtige planten om hulp te kunnen verlenen. Vooral de kloosterzusters (en abdisfiguren zoals Hildegard von Bingen) speelden een grote rol bij het kweken van kruiden, het bestuderen van medische teksten en het bereiden van zalven en drankjes.

Lange tijd waren de kruidenvrouwen gerespecteerde leden van de samenleving. Maar de opkomst van de door mannen gedomineerde medische 'wetenschap' en de steeds groter wordende macht van de Kerk maakten, dat de praktijken van kruidenvrouwen in de late middeleeuwen en vroege renaissance gewantrouwd werden.

Het goedmoedige etiket 'bijgeloof' veranderde in hekserij. De kerk zag de wijze vrouwen met hun immense plantenkennis als een bedreiging. Tussen 1450 en 1750, tijdens de heksenvervolgingen, werden talloze vrouwen als heksen bestempeld en vervolgd. Deze periode leidde tot het verlies van veel traditionele

kruidenkennis. Gelukkig bleef een deel van deze kennis behouden binnen kloostermuren en werd doorgegeven via geschriften van invloedrijke figuren.

Veel huidige geneesmiddelen waren er niet geweest zonder de enorme voor kennis van deze vrouwen, want veel van de medicinale stoffen in kruiden hebben model gestaan bij de ontwikkeling van de moderne medicijnen. Al worden tegenwoordig de werkzame stoffen vaak geïsoleerd of synthetisch nagemaakt in laboratoria.

Maak de kruidenvrouw in je wakker en gebruik zo'n oude medicinale plant, die ook nog lekker is, maar weer eens in de keuken.

Wat te doen met de paardenbloem?

Wie slim is koestert de paardenbloem in de tuin. Ze is magisch, medicinaal en lekker én symbool voor zon, maan én sterren. De felgele bloem is de zon, de pluizige bol de maan, en de wegvliegende zaden zijn sterretjes aan de hemel. Paardenbloemen bloeien soms wel acht maanden per jaar. Ze geven nectar en stuifmeel aan bijen, vlinders en andere insecten en vogels eten graag hun zaden. En wij mensen? Maaien ze uit het gras of trekken ze, liefst met wortel en al, uit de grond en gooien ze in de groenbak.

Niet meer doen, want: Gebruik de jonge, malse blaadjes in de salade of in smoothies. Het heeft een rucola-achtige smaak. De bloemetjes niet weggooien. Ze smaken zoet en fris. Over de salade strooien, in een omelet doen of versier er je toetje mee. Ook leuk: van de bloemen kun je een vegetarische honing maken of een siroop. Paardenbloemgelei of -siroop: lekker! En het oudere paardenbloemblad gebruik je, in plaats van basilicum, voor een wilde pesto. En verder zijn er veel gezondheidsredenen om de paardenbloem terug te halen in de keuken.

Links: [Waar is de paardenbloem goed voor?](#)

[Paardenbloembladpesto](#)

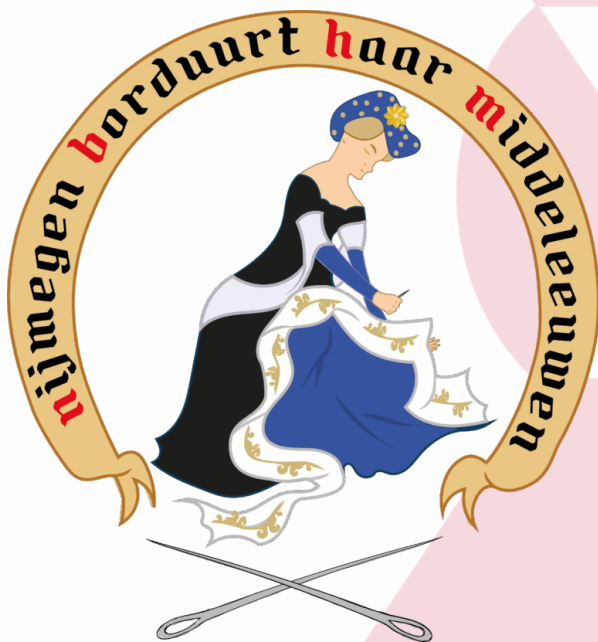
[Paardenbloemhoning](#)

Middeleeuws borduren in Nijmegen

Bijdrage: Tesselschade afd. Nijmegen

Nijmegen is een stad met een rijke Middeleeuwse geschiedenis. Karel de Grote bouwde een kasteel in de stad en bracht herhaaldelijk een bezoek. Keizer Frederik Barbarossa bouwde voort op het kasteel van Karel de Grote en liet vanaf 1155 op het Valkhof een burcht bouwen.

In 1402 werd het een Hanzestad en was Nijmegen een centrum van levendige handel en cultuur. Bovendien is Nijmegen het toneel voor het spannende verhaal van Mariken van Nieumeghen. In diezelfde tijd werden de grondleggers van de Nederlandse schilderkunst geboren in Nijmegen: Maelwael en de Gebroeders Van Lymborch.

In 2025 vierde Nijmegen *Het gebroeders van Lymborchjaar* met tal van activiteiten. Een expositie van het wereldberoemde getijdenboek **Les Très Riches Heures du duc de Berry** maakte deel uit van dit Van Lymborchjaar.

Het was de aanleiding voor een bijzondere Nijmeegse activiteit: het project *Nijmegen borduurt haar Middeleeuwen*.

Ten tijde van het ontstaan van de miniaturen in het getijdenboek was het gebruikelijk om wandtapijten te weven en niet te borduren.

Maar Mette Maelwael, de moeder van de Gebroeders van Lymborch, had in Nijmegen een belangrijk borduuratelier. Het project grijpt daarom terug op borduurtechnieken, kenmerkend voor de late middeleeuwen.

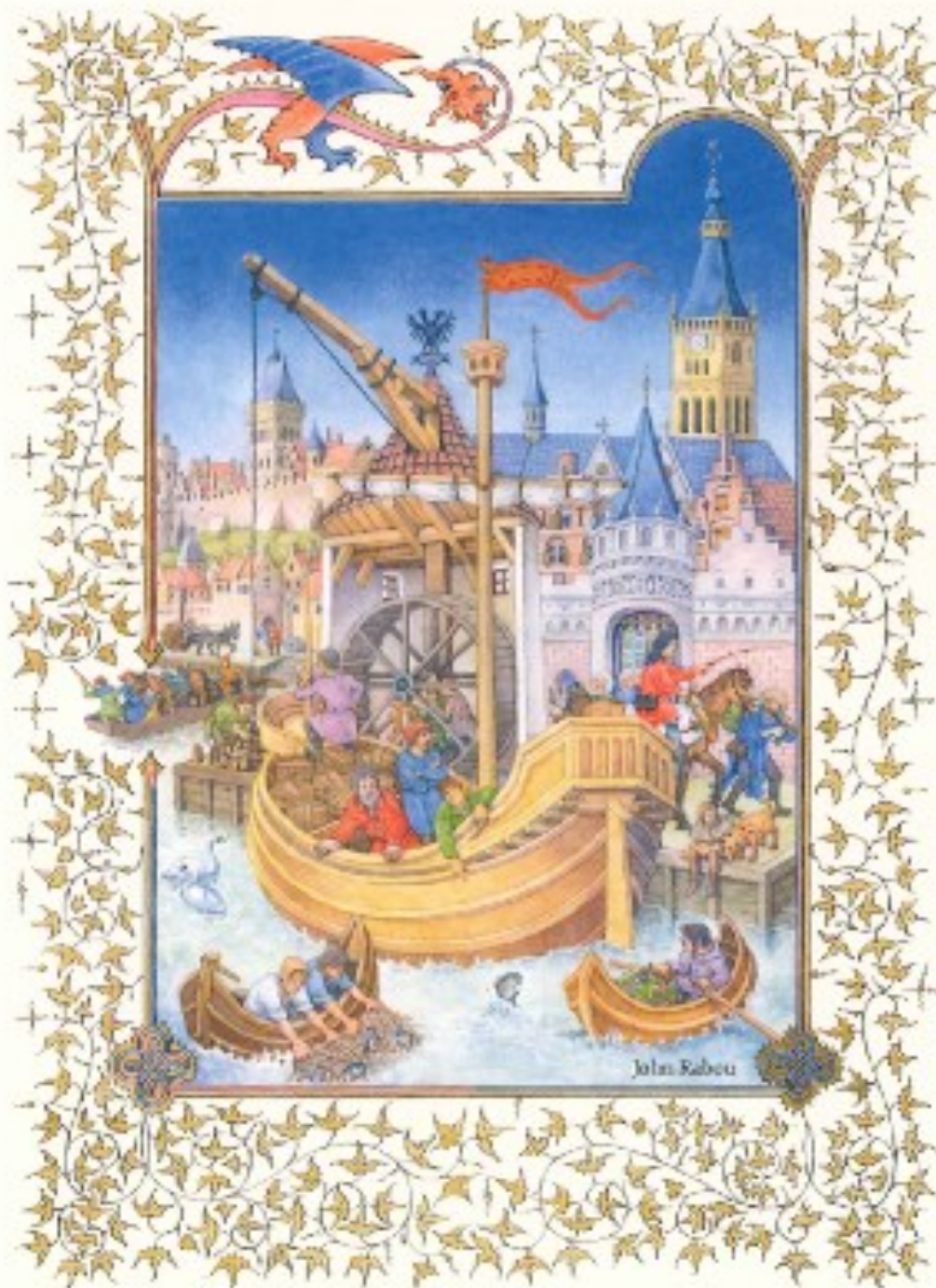
Vanaf 2025 zullen er vijf panelen van 90 x 126 cm worden geborduurd met behulp van middeleeuwse borduurstekes. De te borduren taferelen zijn ontleend aan *Les Très Riches Heures*.

Inmiddels zijn 34 borduursters van allerlei leeftijden en achtergronden actief aan het borduren. Zij komen om de week bij elkaar in *Draad en Praat*-bijeenkomsten in een wijkcentrum. Tussen de bijeenkomsten door werken zij thuis aan de opdrachten. Alle borduursters hebben workshops gevolgd om de middeleeuwse borduurstekes te leren. Inmiddels zijn twee panelen klaar.

Twee leden van het bestuur van Tesselschade Afdeling Nijmegen zijn betrokken geweest bij de opzet het project.

De afdeling Nijmegen heeft bij het Fonds Behoud Oude Handwerktechnieken van Tesselschade subsidie aangevraagd. Dat is gehonoreerd. Er is een bedrag van €600 geschonken.

Links: [Nijmegen borduurt haar Middeleeuwen](#)
[Grondleggers van de Nederlandse schilderkunst](#)
[Achtergrond van Les Tres Riches Heures du Duc de Berry](#)

nijmegenborduurtharmiddeleeuwen.nl

Kijk op NPO Start

**Onbekend en wereldberoemd:
Gebroeders van Lymborch (BNNVARA)**

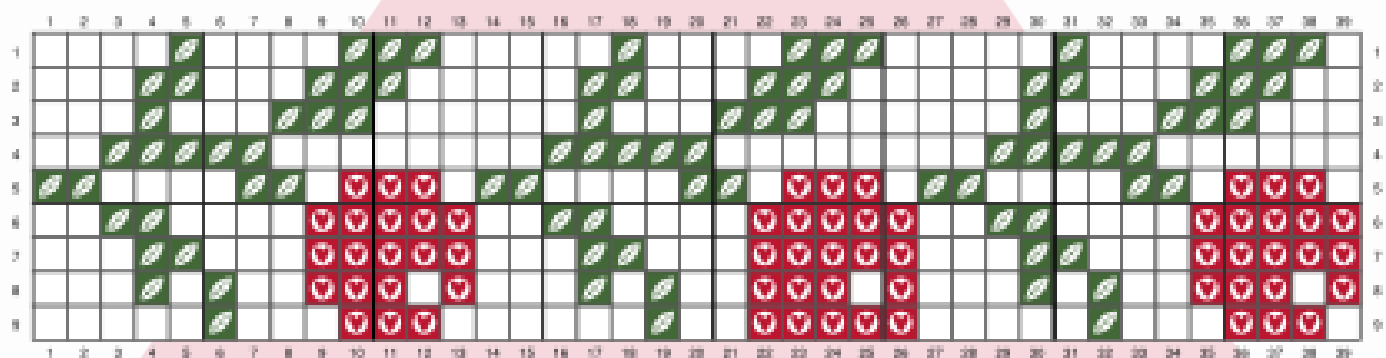
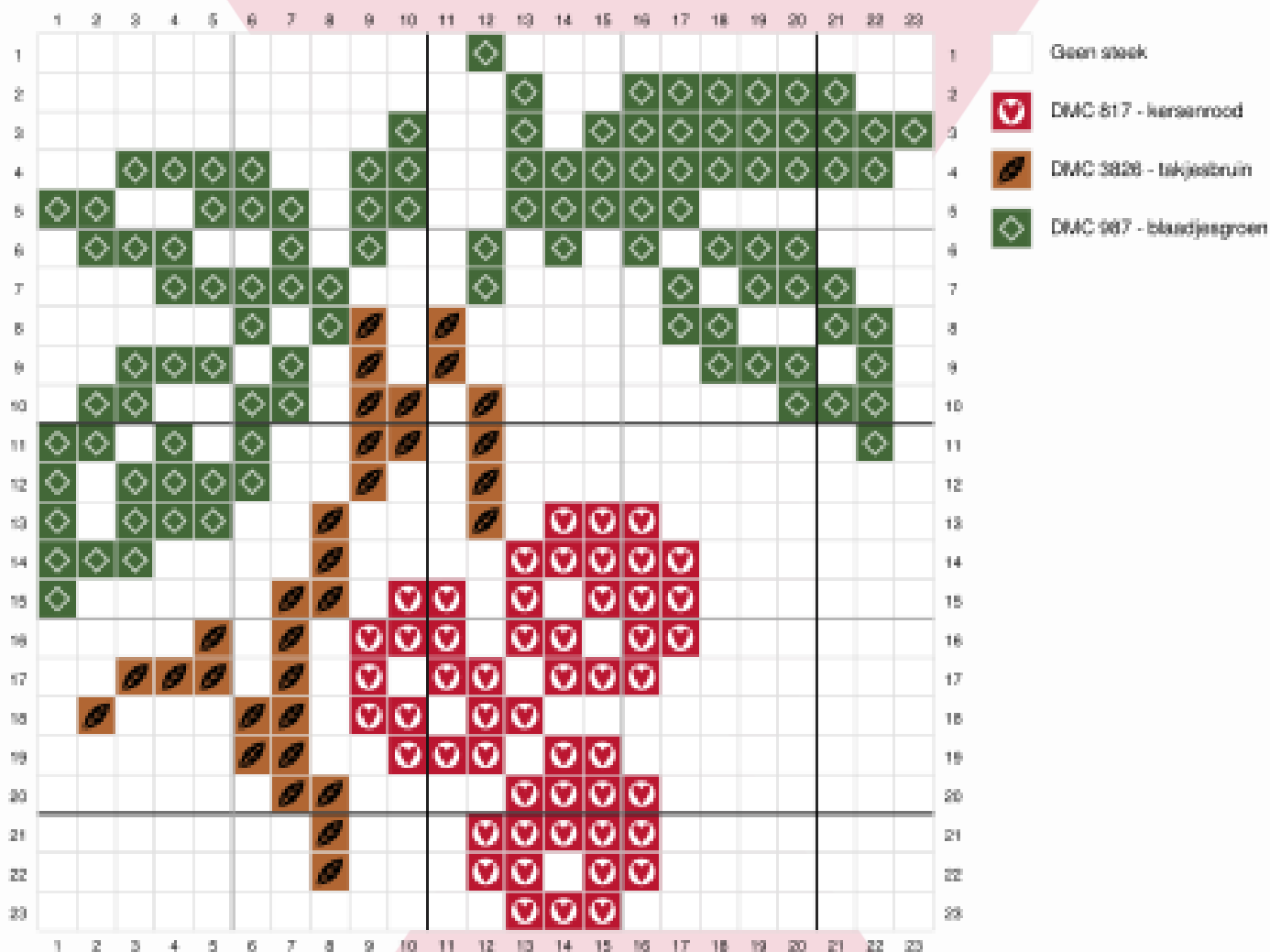
In deze vierdelige documentaireserie uit 2026 gaan journalist Sinan Can en kunsthistoricus Pieter Roelofs (Rijksmuseum) op zoek naar de onterecht vergeten geschiedenis van de broers. Ze reizen in de voetsporen van de kunstenaars van hun geboortestad Nijmegen tot aan Italië en

Frankrijk om hun baanbrekende middeleeuwse werk te ontrafelen. De serie is terug te kijken via [NPO Start](https://npo.nl/start/serie/Onbekend-en-wereldberoemd-Gebroeders-van-Lymborch/afleveringen/seizoen-1) - <https://npo.nl/start/serie/Onbekend-en-wereldberoemd-Gebroeders-van-Lymborch/afleveringen/seizoen-1>

Kersentijd

Niets lekkerder dan kersen, warmrood en zoet, zo van de boom, op je bord, in je mond. Ze zijn er meestal maar kort. Des te meer reden om lang van die heerlijke vruchtjes te genieten door ze te borduren.

We namen een DMC effen rood nummer 817, maar heeft u zo'n strengetje verloopgaren in rood, dan zijn kersjes natuurlijk het perfecte vruchtje om het te gebruiken. Veel borduurplezier!

Borduur mee aan Draden van ons Nederlandse Slavernij-verleden

Tekst: Marian Schumacher

Draden van ons Nederlandse Slavernij-verleden

Deze zomer werkt Hoorn mee aan een bijzonder landelijk kunstproject: Draden van ons Nederlandse Slavernijverleden. In elke provincie van Nederland wordt samengewerkt aan een monumentaal wandkleed van 35 meter lang, dat het koloniale- en slavernijverleden zichtbaar maakt. In Hoorn wordt eerst gewerkt bij Hotel Maria Kapel, en daarna bij de tijdelijke locatie van het Westfries Museum, in de Statenvoerstraat.

De provincie Noord-Holland is aan de beurt: kunstenaar Raul Balai ontwierp het monumentale wandkleed voor deze provincie. Zeven steden werken ieder aan een eigen deel.

Hoorn krijgt ook een paneel van 5 bij 2,5 meter waarin de eigen geschiedenis van de stad en haar verbondenheid met het koloniale verleden symbolisch wordt verbeeld. Samen met de andere zes steden vormt het straks één groot kunstwerk van verhalen, herinneringen en verbindingen.

Het Westfries Museum en Hotel Maria Kapel slaan de handen ineen, in samenwerking met Stichting Netwerk. Zij werken gezamenlijk aan het Hoornse deel van dit bijzondere project.

Meer info en links: [Draden van ons Slavernijverleden](#)
[Westfries museum](#)
[In het nieuws](#)

Leestip

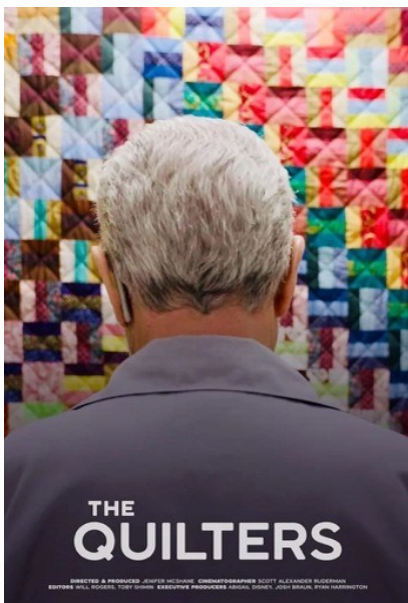
Simone Teerling, onze voorzitter, las recentelijk het boek '*Al het blauw van de hemel*' van Melissa Da Costa.

Een ode aan de mooie dingen in het leven, maar ook aandacht voor verdriet en teleurstelling, ziekte en overlijden.

"Echt een prachtig boek. Meestal geef ik boeken door, maar deze ga ik zeker nog een keer lezen."

De Nederlandse uitgever Manteau schrijft op de achterflap: Nadat bij Emile jong-alzheimer werd vastgesteld, besluit hij het ziekenhuis en het medeleven van zijn familie en vrienden te ontvluchten. Stiekem koopt hij een camper en plaatst een advertentie voor een reisgezel. Hij ontvangt een antwoord van Joanne, een mysterieuze jonge vrouw. Het is de start van een adembenemend mooie roadtrip. Lezers zijn enthousiast!

Kijktip

Nancy Jongsma, afd. Breda, beveelt ons aan om op Netflix naar de film *The Quilters* te kijken.

"Deze korte film gaat over mannen, die in de zwaarbewaakte gevangenis in Missouri zitten, sommigen levenslang. Als dagbesteding maken zij quilts, die geschonken worden aan pleegkinderen. Een hele mooie documentaire, die aangeeft wat handwerken, in dit geval quilten, met een mens kan doen.

Echt een aanrader. En genieten van mooie quilts.

Theatertip

Margreet Heuvelman, afd. Rotterdam, tipt ons voor een avond theater met '*Aletta de musical*'.

"Een musical over het leven van Aletta Jacobs. Erg goed (genomineerd voor de musical awards) en een boegbeeld van vrouwenemancipatie en -educatie."

Kijk voor de speellijst op <https://alettademusical.nl>.

Op de foto de hoofdrolspeelster Desi van Doeveren als Aletta.

Een Rotterdamse Friese merklap

In de vorige Gouden Draad schreven we er al over. Ergens aan het eind van de jaren dertig van de vorige eeuw kreeg de afdeling Rotterdam een merklap. Niemand schreef in die tijd op wie de lap maakte en wie hem schonk. Gedurende een flink aantal jaren hing de lap in de winkel van Rotterdam waar de borduursters van de afdeling en de klanten in de winkel steeds met veel bewondering naar het intensieve borduurwerk keken. De lap 'overleefde' zelfs het bombardement op Rotterdam dat op 31 maart 1943 een grote verwoesting tot gevolg had.

Over de herkomst van deze Friese lap is weinig meer bekend dan dat de lap in 1806 in Friesland geborduurd moet zijn.

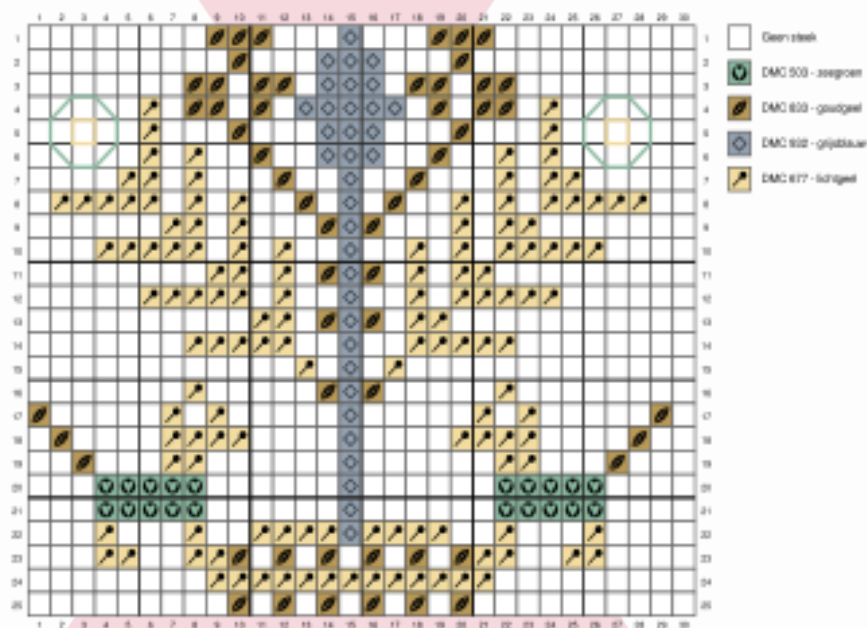
In 2016, meer dan 200 jaar later, is de lap nageborduurd door Margreet Beemsterboer. Zij maakte teltekeningen (in kleur, met symbolen en in rood), stelde een kleurenpalet samen dat recht deed aan de originele kleuren en documenteerde haar werk zorgvuldig. Zij heeft het patroon van de merklap in negen delen opgedeeld.

In deze Gouden Draad vindt u een patroontje uit het eerste patroondeel: een bloempot met twee hondjes. De hond is het symbool voor trouw, waakzaamheid en huiselijkheid en dat is iets wat we allemaal kunnen gebruiken.

Veel borduurplezier!

Motiefgrootte: 30 kruisjes bij 25kruisjes.

Stof: naar eigen inzicht.

(Teltekening gemaakt met Stitch Fiddle)

Borduurtip

Gratis borduur SAL | 15 weken | via de nieuwsbrief van Soed Idee

Bij hoge uitzondering maken we reclame. Schrijf je vooral in voor de **Nieuwsbrieven van Soed Idee**. Je krijgt dan niet alleen een gratis patroon, maar ook kun je meedoen aan de gratis borduur SAL (Stitch Along, samen borduren). Vijftien (15!) weken lang krijg je elke week een patroondeel van een prachtige merklap van Simone van Soed Idee.

Alle informatie vind je hier: <https://www.soedidee.nl/pietertje>.

Via de site kun je je ook inschrijven voor de Nieuwsbrief.

(Nog steeds) Te zien...

Naaldschilderwerk van Wilhelmine van Aarle

Borduurmuseum – Espeterweg 7a, 37771 RK Barneveld

18 maart tot en met 26 november 2026 – open op dinsdag en woensdag

<https://borduurmuseum.nl/expositie>

Darn Too

Zeeuws Museum – Abdij 4 – 4331 BK Middelburg

Tot en met 28 februari 2027

<https://www.zeeuwsmuseum.nl/nl/tentoonstellingen/darn-too>

Wilde Rokken. Cobra kunst als textiel

Cobra Amstelveen – Sandbergplein 1 – 1181 ZX Amstelveen

Tot en met 6 september 2026

<https://cobra-museum.nl/tentoonstelling/wilde-rokken/>

Art She Crafted

Wereldmuseum Rotterdam - Willemskade 25 - 3016 DM Rotterdam

Tot en met 27 september 2026

<https://rotterdam.wereldmuseum.nl/nl/zien-en-doen/tentoonstellingen/art-she-crafted>

Reflections On Fashion

Kunstmuseum Den Haag – Stadhouderslaan 41 – 2517 HV Den Haag

4 juli 2026 tot en met 3 januari 2027

<https://www.kunstmuseum.nl/nl/tentoonstellingen/reflections-fashion>

Te koop....

Afdeling Rotterdam ondersteunt de ateliers van De wereldwijven in Dordrecht. Hele leuke club enthousiaste vrouwen die samen handwerken en dit verkopen.

<https://www.wereldwijvenateliers.nl>

De Gouden Draad

Naar een idee van de

Commissie De Gouden Draad van Tesselschade

Redactie:

Yvonne Philippa-Grisel

Quirine Bouma-den Beer Poortugael

Christine Waardenburg-Warnaars

Met medewerking van:

Marian Schumacher

Ingrid van de Pluym

Simone Teerling

Margreet Heuvelman

Vragen en/of kopij aanleveren?

Mail ons: goudendraad@tesselschade.nl

De volgende Gouden Draad Digitaal verschijnt half september 2026.

Kopij aanleveren voor 1 september 2026.